

РОЗДІЛ I. МИСТЕЦЬКІ НАПРЯМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ

УДК 78:371.315-057.874

Н. П. Данько

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ МУЗИКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті розкриваються сутність і зміст педагогічних умов інтегрованого навчання музики молодших школярів. Розкриваються 3 групи педагогічних умов, які найбільше розглядаються сучасними дослідниками та практиками: психолого-педагогічні, методичні, організаційні. Крім аналізу результатів сучасних досліджень у галузі мистецької освіти, подається авторське визначення поняття «педагогічні умови» та основні педагогічні умови здійснення інтегрованого навчання музики молодших школярів; розкриваються специфічні особливості кожної з них. Створення специфічних педагогічних умов сприяє ефективному навчанню мистецтву дітей молодшого шкільного віку.

Ключові слова: педагогічні умови, молодші школярі, інтегроване навчання, особистісно-орієнтований підхід, гуманістичний принцип, педагогічна інтеграція, розвиток творчих здібностей, індивідуальний підхід.

Постановка проблеми. Сучасна стратегія української освіти базується на концептуальних засадах інтеграції змісту й гуманізації навчання. Навчальна діяльність на уроках музики в початковій школі має спрямовуватися на інтеграцію мистецьких знань та художньо-образних уявлень школярів як потужного засобу інформаційного забезпечення і якісного засвоєння музичного матеріалу на основі використання широкої міжпредметної інтеграції. Інтеграційний принцип опанування мистецьких знань молодшими школярами сприяє цілісному музичному сприйманню художніх образів, активізації мислення, фантазії, почуттів; збагаченню культурологічної бази знань і вимагає використання інноваційних методик та сучасних інформаційних технологій.

Згідно з вимогами нормативно-правових документів – Державної національної програми «Освіта» («Україна 21 ст.»), Національної доктрини розвитку освіти, Закону України «Про загальну середню освіту», Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах постала необхідність інноваційних змін у змісті, доборі форм і методів музичного навчання дітей молодшого шкільного віку. Але трансформація основних освітніх пріоритетів у вимірі початкової музичної освіти значно ускладнюється, у зв'язку з тим, що на своєму шляху зустрічає певні перешкоди, пов'язані з вимогами до якості й рівня всіх ланок освіти (у тому числі й початкової, значним скороченням годин на уроки музики та

іншими соціальними і методично-організаційними негараздами). Це значно ускладнює процес модернізації освітнього середовища молодших школярів, досягнення кінцевої мети та виконання завдань цього напрямку початкової освіти (закладання основ художньої культури підростаючого покоління, гармонізації особистості, формування духовних цінностей та розкриття творчого потенціалу кожного учня), що загострює актуальність дослідження і потребує пошуку шляхів інтенсифікації засвоєння музичного матеріалу та створення спеціальних психолого-педагогічних умов оптимізації навчання музичному мистецтву.

Аналіз актуальних досліджень. Останнім часом активізувалися теоретичні дослідження різних напрямів інтеграції змісту педагогічної освіти, її методологічних засад (А. Андрущенко, І. Зязюн, В. Лутай); дидактичних і методичних основ забезпечення ефективності освітнього процесу засобами інтеграції знань (В. Бондар, Л. Куненко, Н. Ничкало, В. Сластьонін, О. Савченко); загальних питань впровадження інтеграційних підходів у галузі музично-педагогічної освіти (Л. Арчажникова, О. Бузова, О. Єременко, А. Козир, Л. Коваль, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька).

Проблему створення педагогічних умов розглядають такі сучасні дослідники: І. Гапійчук, А. Гончаренко, Н. Бушуєва, О. Братанич, О. Єременко, А. Козир, Л. Нечволд, Г. Падалка, Г. Сіліна, О. Сушенцев, В. Холоденко, С. Яценко. Умови інтегрованого навчання, зокрема навчання музики, майже не розглядаються.

Мета статті – проаналізувати результати сучасних досліджень ефективності створення педагогічних умов, що сприяють формуванню стійкої позитивної навчальної мотивації, цілісних мистецьких знань учнів початкових класів та здійснення інтегрованого навчання музики молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови поняття «умова» розкривається так: 1) вимога, пропозиція, що висувається однією із сторін, які домовляються про щонебудь; 2) необхідна обставина, яка уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь; 3) обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється щонебудь; 4) правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь; 5) правила, вимоги, виконання яких забезпечує щонебудь; 6) сукупність даних, положення, що лежать в основі чого-небудь [3, 1295].

Аналіз сучасних педагогічних досліджень виявив, що науковцями розглядається широке коло умов. Так, наприклад, для успішної реалізації навчального процесу сучасними авторами пропонуються такі умови: забезпечення комплексної системи взаємозв'язків у змісті, формах і методах педагогічного процесу, між його складовими та етапами здійснення; врахування специфіки класного колективу, створення атмосфери довіри, доброзичливості

ті, поваги до особистості; організація активної діяльності учнів; розробка змісту роботи, який забезпечував би її цілісність, систематичність, послідовність; використання комплексу відповідних методів і засобів навчання.

Г. Падалка в монографії «Педагогіка мистецтва» розглядає особливості, сутність педагогічних умов навчання мистецтва. Так, поняття «педагогічні умови навчання мистецтва» науковець розкриває таким чином: «це цілеспрямовано створені чи використовувані обставини мистецького навчання, що забезпечують можливість досягнення його результативності». Серед першочергових умов Г. Падалка визначає такі педагогічні умови, як: створення позитивної атмосфери навчання; досягнення діалогових засад взаємодії учителя й учнів у навчальному процесі; забезпечення пріоритету практичної діяльності. Педагогічні умови науковець розглядає як складову частину методики [7, 160].

С. Яценко вивчає умови для забезпечення повної реалізації особистісного потенціалу учня. Предметом її дослідження є педагогічні умови організації особистісно-орієнтованого навчання гімназистів. Автор розглядає суперечність між вимогами нової парадигми освіти щодо необхідності орієнтації навчання на потреби особистості та реальними умовами її впровадження в практику роботи школи. С. Яценко підкреслює, що поряд із проголошеними цілями формування розвиненої особистості фіксується не розробленість шляхів їх досягнення, відсутність у теорії навчання положень щодо психолого-педагогічних і методичних умов гуманізації навчально-виховного процесу, підвищення рівня розвивальної взаємодії вчителя і учнів. Дослідниця перевірила і довела ефективність наступних педагогічних умов: 1) психолого-педагогічних (підтримка природного бажання дитини вчитися, глибоке дослідження потреб дитини, її природних нахилів і інтересів, індивідуальних особливостей, активізація пізнавальної діяльності кожного учня, формування в дітей досвіду самоорганізації учіння як творчого процесу, педагогічне забезпечення адекватних розвивальним потребам змісту освіти, впровадження відповідних технологій навчання; 2) методичних умов (гармонізація запитів, цілей, домагань суб'єктів навчально-виховного процесу, забезпечення усвідомленості усіма учасниками педагогічного процесу мети в системі власної діяльності). Автор зазначає, що під час створення вищезазначених умов, позитивне ставлення учнів до окремих навчальних предметів, процесу навчання підвищується. Результати формувального експерименту свідчать про появу у процесі особистісно орієнтованого навчання психологічних новоутворень в особистості кожного учня (мотиви, цілі, цінності у плані особистісної самореалізації), в результаті в учнів були сформовані самоцінні знання, уміння, навички, сформоване позитивне практичне, пізнавальне, самоцінне ставлення до навчального процесу, яке виявляється у якісних змінах у всіх сферах діяльності учнів.

С. Яценко наголошує, що: «новітні методологічні підходи переважної більшості науковців щодо розуміння змісту, принципів, умов організації особистісно-орієнтованого навчання ґрунтуються на гуманістичній парадигмі, в якій визначальними світоглядними орієнтирами виступають свобода вибору, самовиявлення, самоактуалізація всіх суб'єктів навчально-виховного процесу» [12,15]. Категорію «педагогічні умови» дослідниця визначає так: «педагогічні умови особистісно орієнтованого навчання визначаємо як сукупність різноманітних зовнішніх та внутрішніх чинників, необхідних і достатніх для виникнення та функціонування особистісно-орієнтованої педагогічної системи, в основі якої лежить суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія учасників навчально-виховного процесу» [12,15].

С. Яценко називає такі **педагогічні умови**:

1) *психолого-педагогічна умова* – педагогічне забезпечення участі учнів у різних видах діяльності та емоційне переживання ними знань та способів діяльності як самоцінних. Це передбачає врахування природних нахилів та обдарувань, потреб, соціальних та особистісних запитів учня, наявності смислотвірної мотивації та психотерапевтичного характеру педагогічної діяльності в поєднанні з підтримкою природного бажання дитини займатися учінням, запровадження особистісно орієнтованого змісту освіти, відповідних технологій навчання;

2) *методичною умовою* організації особистісно орієнтованого навчання є запровадження відповідної педагогічної системи (методи, прийоми, форми, засоби навчальної роботи).

Як зазначає С. Яценко в результаті проведеного педагогічного експерименту в учнів з'явилися нові особистісно значущі цілі й мотиви навчання, нові самоцінні знання та вміння, учні набули досвіду особистісної самореалізації у процесі навчання. Автор рекомендує враховувати результати проведеного дослідження при вдосконаленні державних стандартів освіти, запровадженні інтегрованого змісту навчання [12,16].

Під іншим кутом зору проблему створення педагогічних умов розглядає В. Холоденко. Автор вважає, що школа має враховувати важливість сприятливих умов у підтриманні творчої активності, надавати можливість кожній дитині реалізовуватися як творчій особистості. У дослідженні висвітлено педагогічні умови ефективного формування творчої особистості в молодшому шкільному віці. Дослідниця розглядає проблему розвитку творчої активності молодших школярів у процесі інтеграції різних видів музичної діяльності. Вона вважає, що залучення дитини до мистецтва через діяльність є одним із сильних впливів на становлення особистості, розвиток її потенціалу, мистецтво сприяє цілісному формуванню особистості [11]. На думку В. Холоденко, саме в музичній діяльності дитина має можливість найкраще реалізувати потребу в самовираженні, а залучення молодших школярів до різних видів музичної діяльності створює широкі можливості для

виявів і розвитку їх творчої активності. Автор вважає, що особливості інтеграції різних видів музичної діяльності висвітлені лише частково. На її думку, фрагментарними є рекомендації щодо створення спеціальних психолого-педагогічних умов для розвитку творчої активності. Предметом дослідження В. Холоденко стали: зміст, форми, методи творчої активності молодших школярів на основі інтеграції різних видів музичної діяльності. Вивчаючи проблему здійснення інтеграції різних видів музичної діяльності, дослідниця виокремила педагогічні умови ефективного становлення творчої активності. До педагогічних умов вона відносить:

- 1) залучення дитини до активної діяльності в галузі музичного мистецтва;
- 2) накопичення дитиною позитивного досвіду творчості в різних видах діяльності;
- 3) сприяння становленню учня як суб'єкта творчості та утворення позитивної «Я»-концепції;
- 4) забезпечення можливостей найповнішого вияву свого творчого потенціалу.

В. Холоденко робить такий висновок: «Якщо молодший школяр не відчуває радість пізнання, відкриття нового, насолоди від процесу творчості, задоволення від долання перешкод у розв'язанні творчих завдань, не набуде певних умінь та навичок творчої діяльності, впевненості у своїх здібностях та можливостях, то надалі розвиток його творчої активності вимагатиме набагато більших душевних і фізичних зусиль» [11, 7]. В. Холоденко вважає, що «процес самореалізації дитини в різноманітних видах музичної діяльності, який супроводжується значними емоційними переживаннями, дає сильний поштовх для цілісного загального розвитку особистості. Застосування комплексного підходу до уроку музики дає змогу розв'язати цілу низку освітніх, виховних, розвивальних завдань» [11, 7]. Автор наголошує, що між сприйняттям, виконавством, створенням музики та набуттям теоретичних знань простежуються тісні взаємозв'язки; разом з досягненням закономірностей музики відбувається становлення дитячої музичної творчості: « так, знайомство з елементами музичної мови, їх виражальною сутністю, драматургією розвитку музичних образів, поглиблює сприйняття музики, робить більш свідомим виконання та розширює можливості для власної творчості. Засвоєння у практичному музикуванні музично-теоретичних знань, набуття виконавських вмінь та навичок сприяє кращому розумінню задуму композитора, розвиткові особистісної інтерпретації почутого та виконуваного» [11, 7]. Автор виділяє такі педагогічні умови:

- 1) включення дитини до активної діяльності в галузі музичного мистецтва та накопичення нею позитивного досвіду творчості в різних видах музичної діяльності;

2) сприяння становленню учня як суб'єкта творчості та утворенню позитивної «Я»-концепції (створення доброзичливої атмосфери, організація колективної творчості, у процесі якої учні мають можливість природно спілкуватися незалежно від рівня свого музично-творчого розвитку), спільне спрямування учителя й учня до розв'язання проблем та отримання взаємного задоволення від спілкування, створення ситуації успіху з використанням «прихованих інструкцій», педагогічного навіювання, авансування та визнання «персональної виключності» дитини, визнання активної ролі дитини й рівнозначності позицій дитини та дорослого, діалогічність стосунків, поступове зменшення допомоги школяреві в його творчих спробах, застосування проблемно-пошукових ситуацій, за допомогою яких дитина навчиться самостійно вирішувати проблеми, здобувати знання, долати труднощі та відчувати задоволення від власних перемог;

3) забезпечення можливостей найповнішого вияву свого творчого потенціалу (організація яскравих та динамічних творчих занять за принципами послідовності та етапності пізнавально-творчої діяльності учня без громіздких інструкцій та зайвого теоретичного матеріалу, створення оптимальних зв'язків між навчальним матеріалом, творчими завданнями, планування діяльності та рівня розвитку музично-творчих здібностей дітей, їхніми інтересами, потребами та досвідом, застосування індивідуально-диференційованого підходу, зняття регламенту на виконання завдань, зняття страху перед помилками через пояснення їх пізнавального значення, оцінювання творчих успіхів дитини з позиції їх значущості.

Аналіз даних дослідження В.Холоденко показав, що: «в учнів експериментальної групи відбулося збагачення музично-естетичного тезаурусу, поглибилося сприймання музики, активізувалися процеси розкодування школярами авторсько-виконавської концепції, розширився словниковий запас, розвинулося аналітичне та образно-асоціативне мислення, творча уява, музичний слух, форми чуття» [11, 14]. Дослідниця засвідчує, що: «після проведення експерименту в експериментальній групі в школярів активізувалася творча самореалізація в музичній діяльності, збільшилась ініціативність у пошуку нової інформації, шляхів і засобів самовираження, розвинулася гнучкість мислительних процесів, здатність нестандартно вирішувати проблеми, розвинулися вміння й навички музикування, здатність до самоорганізації, саморегуляції, планування, здатність отримувати задоволення від процесу творчості» [11, 15]. Автор також робить висновок про високу сенситивність молодшого шкільного віку для формування стійких творчо-пізнавальних мотивів, потреб, інтересів та розвитку творчої активності та підкреслює, що: «молодший школяр має відчувати радість пізнання, відкриття нового, насолоду від процесу творчості, задоволення від подолання перешкод у розв'язанні творчих завдань, набути певні вміння та навички творчої діяльності, упевненість у своїх здібностях та

можливостях... Організація творчого за змістом навчально-виховного процесу з обов'язковим урахуванням вікових особливостей має стати метою освітніх програм» [11, 16]. У процесі дослідження В. Холоденко виявлено, що застосування комплексу різних видів музичної діяльності на уроці музики в 1–3 класах створює можливості для ефективного становлення творчої активності учнів. Дослідниця наголошує на тому, що процес самореалізації дитини в різних видах музичної діяльності, який супроводжується великими емоційними переживаннями, дає величезний поштовх для цілісного гармонійного розвитку особистості [11, 17].

Л. Василенко, вивчаючи педагогічні умови взаємодії вокального й методичного компонентів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, визначила такі педагогічні умови: 1) забезпечення інтегративних зв'язків між вокальною і методичною підготовкою студентів; 2) застосування в навчальному процесі педагогічно доцільних засобів адаптації майбутніх спеціалістів до вокально-методичної діяльності та орієнтація викладання вокальних дисциплін на вироблення у студентів індивідуального стилю вокально-методичної діяльності [10, 168].

Аналіз наукової літератури показав, що найчастіше науковці називають такі загальні умови організації сучасного навчального процесу в загальноосвітній школі: створення сприятливого психологічного клімату, особистісно-орієнтоване навчання, урахування інтересів, потреб, здібностей кожного учня.

Отже, до загальних педагогічних умов сучасні вітчизняні дослідники відносять:

- 1) залучення дитини до активної творчої, навчальної діяльності;
- 2) накопичення дитиною позитивного досвіду творчості в різних видах діяльності;
- 3) створення «ситуації успіху»;
- 4) застосування комплексу різних видів мистецтв;
- 5) організація макродіяльності на уроках у 1 класі початкової школи;
- 6) адаптування навчального процесу до індивідуальних особливостей учнів;
- 7) забезпечення інтегративних зв'язків.

До психолого-педагогічних умов відносять:

- 1) формування стійкого пізнавального мотиву навчальної діяльності;
- 2) формування позитивної «Я»-концепції;
- 3) здійснення психологічної підтримки процесу індивідуального навчання й розвитку школяра;
- 4) урахування психофізіологічних особливостей учнів (візуалів, кінестетиків, аудіалів);
- 5) сприяння реалізації особистого творчого потенціалу;
- 6) підтримка природного бажання дитини вчитися;

- 7) дослідження індивідуальних особливостей, задатків, здібностей дитини;
- 8) своєчасне виявлення особливостей індивідуального творчого потенціалу учнів;
- 9) подолання суб'єкт-об'єктних стосунків, авторитаризму в спілкуванні.

Серед **методичних умов** важливого значення, на думку сучасних вітчизняних науковців, набувають такі:

- 1) забезпечення навчального процесу відповідними методичними розробками;
- 2) застосування адекватних методів, прийомів, форм, технологій навчання;
- 3) формування усвідомленого ставлення до навчальної діяльності, розуміння учнями мети їх навчальних дій;
- 4) забезпечення активності учнів;
- 5) гармонійне здійснення диференціації та інтеграції навчання;
- 6) запровадження відповідної педагогічної системи;
- 7) застосування в навчальному процесі системи різних типів уроків;
- 8) впровадження робочих зошитів з друкованою основою.

Результатами вищезазначених досліджень зафіксовані такі факти: підвищення рівня навчальної мотивації, покращення знань учнів, сформованість позитивного ставлення учнів до навчальних предметів, сформованість самоцінних знань, набуття учнями досвіду самореалізації, розширення словникового запасу, збагачення музично-естетичного тезаурусу, активізація творчої самореалізації, розвиток здатності до самоорганізації, забезпечення високого рівня інтересу до навчальної діяльності.

Отже, у сучасній педагогічній науці розглядаються педагогічні умови впровадження різних педагогічних явищ, формування визначених характерних особливостей учнів, створення певної педагогічної системи, здійснення конкретної педагогічної технології. Предметом нашого дослідження є педагогічні умови інтегрованого навчання молодших школярів музичного мистецтва. Взявши за мету розробити ефективну методику інтегрованого навчання музики молодших школярів, яка забезпечила б якісний навчальний процес, ми визначили, що важливими педагогічними умовами мають бути такі: психолого-педагогічні, методичні, організаційні.

Педагогічні умови ми розглядаємо як усвідомлено, цілеспрямовано створені обставини, за наявності яких стає можливим досягнення певного якісного результату педагогічної діяльності.

Педагогічні умови – це умови, що створюються для досягнення раніше визначеного якісного результату, мети освіти.

До психолого-педагогічних умов ми відносимо:

- 1) психологічна підтримка дитячої творчості;
- 2) створення сприятливого психологічного клімату;
- 3) активізація пізнавальної, творчої діяльності;

- 4) актуалізація індивідуальних інтересів, здібностей;
- 5) мотивація до мистецької діяльності.

До методичних умов, на нашу думку, варто віднести:

- 1) використання на уроках різних видів музичної та творчої діяльності;
- 2) використання різних видів мистецтва;
- 3) застосування інтеграції видів діяльності (навчальної, творчої, музичної, художньої) та різних видів мистецтв на уроці;
- 4) орієнтація на результат – цілісність знань розвиненої особистості;
- 5) здійснення принципів інтеграції, диференціації, гуманізації.

До організаційних умов відносимо:

- 1) комплексне методичне забезпечення;
- 2) відповідна фахова підготовка вчителя;
- 3) застосування широкого діапазону наочних засобів навчання;
- 4) забезпечення необхідним обладнанням (дитячі музичні інструменти, фонотека, відеозаписи, ТЗН, навчальні підручники, посібники, робочі зошити).

Висновки. Аналіз тенденцій здійснення інтегрованого навчання в загальноосвітній школі показав, що в сучасних умовах розвитку вітчизняної педагогічної науки відбувається теоретичне осмислення ролі розвитку творчого потенціалу особистості кожного учня, виявлення його творчих здібностей, створення умов для здійснення гуманістичного, особистісно-орієнтованого навчання. Але при наявності численних досліджень із проблеми, методичний аспект інтегрованого навчання музики учнів молодшого шкільного віку не отримав широкого висвітлення. Теоретичний аналіз наукових досліджень з питань інтегрованого навчання та впровадження педагогічних умов дозволяє зробити висновок, що інтегроване музичне навчання розглядається як реалізація принципів гуманізації, інтеграції, активності, індивідуалізації й упровадження специфічних педагогічних умов є актуальною необхідністю, а їх впровадження сприятиме здійсненню ефективного інтегрованого навчання музики молодших школярів.

Під час здійснення експериментальної перевірки ефективності впровадження запропонованих педагогічних умов інтегрованого навчання музики було розкрито основні етапи здійснення впровадження педагогічних умов інтегрованого навчання, розкрито зміст кожного етапу впровадження запропонованих педагогічних умов та комплекс методів, які були застосовані при цьому. Дослідження показало, що існує низка чинників, які негативно впливають на формування цілісних знань про мистецтво, позитивної мотивації до музичних занять, спостерігається тенденція ігнорування індивідуальних інтересів, задатків, здібностей. Таким чином, окреслилися завдання, які нині є актуальними для вдосконалення музичного навчання молодших школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бушуєва Н. О. Педагогічні умови формування навчальної мотивації дітей шестирічного віку / Н. О. Бушуєва. – Кривий Ріг, 2008. – 20 с.
2. Братанич О. Г. Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи / О. Г. Братанич. – Кривий Ріг, 2008. – 20 с.
3. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і головний ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
4. Гапійчук І. М. Педагогічні умови емоційної взаємодії «викладач – студент» у процесі навчання у класичному університеті / І. М. Гапійчук. – Одеса, 2003. – 249 с.
5. Гончаренко А. М. Педагогічні умови становлення гуманістичних взаємин старших дошкільників / А. М. Гончаренко. – Київ, 2003. – 214 с.
6. Нечволд Л. І. Педагогічні умови впровадження робочих зошитів з друкованою основою в процесі індивідуалізації навчання школярів / Л. І. Нечволд. – Харків, 2002. – С. 20–41.
7. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – Київ : Освіта України, 2008. – 274 с.
8. Сіліна Г. О. Педагогічні умови формування психосоціальної компоненти здоров'я молодших школярів / Г. О. Сіліна. – Київ, 2008. – 243 с.
9. Сушенцев О. Є. Педагогічні умови активізації пізнавальної діяльності учнів основної школи на уроках трудового навчання / О. Є. Сушенцев. – Кривий Ріг : Знання, 2010. – 222 с.
10. Теорія та методика мистецької освіти. Наукова школа Г. М. Падалки : [колективна монографія] / під наук. ред. А. В. Козир. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – С. 168–181.
11. Холоденко В. О. Розвиток творчої активності молодших школярів у процесі інтеграції різних видів музичної діяльності / В. О. Холоденко. – Київ, 2004. – С. 20.
12. Яценко С. Л. Педагогічні умови особистісно орієнтованого навчання учнів у гімназії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / С. Л. Яценко. – Житомир, 2005. – 16 с.

РЕЗЮМЕ

Данько Н. П. Педагогические условия интегрированного обучения музыке младших школьников.

В статье раскрываются сущность и содержание педагогических условий обучения музыкальному искусству младших школьников на основе интеграции. Автор называет 3 группы педагогических условий, которые чаще всего рассматриваются современными исследователями и практиками: психолого-педагогические, методические, организационные.

Кроме анализа современных исследований подается авторское определение понятия «педагогические условия», называются основные педагогические условия организации интегрированного обучения музыке младших школьников; раскрываются специфические особенности каждой из них. Создание специфических педагогических условий будет содействовать эффективному обучению музыке детей младшего школьного возраста.

Ключевые слова: педагогические условия, младшие школьники, интегрированное обучение, личностно ориентированное обучение, принцип гуманизации, педагогическая интеграция, развитие творческих способностей, индивидуальный подход.

SUMMARY

Danko N. Pedagogical conditions of integrated music teaching of junior schoolchildren.

The article reveals the essence and content of pedagogical conditions of music integrated teaching of junior pupils. An author describes three groups of pedagogical conditions (methodological, organizational, psychological-pedagogical) which are usually studied by modern scientists.

Scientific works and practical approaches to effective pedagogical teaching of junior pupils of such modern scientists as Bushyeva N., Bratanicg O., Goncharenko V., Padalka G., Yatsenko S., Xolodenko V.

Except analyzing modern studies, the author gives definition of pedagogical conditions, mentions main pedagogical conditions of integrated music teaching to junior students, and describes specific characteristics of all these issues.

Integration of subjects in the course of music to junior pupils is strongly connected with principles of humanism, integration and activating processes, and making the process of teaching narrowly targeted. An idea that creating specific pedagogical conditions will contribute to effective teaching music to junior schoolchildren is produced in the article.

The analysis of trends in the implementation of integrated education in the secondary school showed that in modern conditions of development of native pedagogical science takes place theoretical understanding of the role of the development of the creative potential of each student, identifying his creative abilities, creating conditions for the implementation of humanistic, pupil-oriented learning. But in spite of numerous studies on the issue, the methodological aspect of integrated music education of primary school pupils is not widely disseminated.

During pilot testing of the effectiveness of implementation of the proposed pedagogical conditions of integrated teaching music have been revealed the main stages of implementation of pedagogical conditions for integrated education, contents of each stage of implementation of the proposed pedagogical conditions and complex methods that were applied. The study showed that there were several factors that had negative impact on formation of a comprehensive knowledge about art, positive motivation to music lessons, namely a tendency of ignoring individual interests, talents, abilities. Thus the tasks, that are relevant today to improve music teaching of junior schoolchildren, are highlighted.

Key words: *pedagogical conditions, junior schoolchildren, integrative learning, pupil-oriented education, principle of humanization, educational integration, development of creative abilities, personal approach.*

УДК 378.637.016:78(043.3)

О. В. Єременко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

СТРУКТУРНІ ОЗНАКИ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У публікації висвітлено компонентну структуру підготовленості фахівців до продуктивної діяльності. Розкрито сутність означеної підготовленості як результату підготовки студентів у галузі мистецтва, педагогіки і науково-дослідницької роботи, необхідного й достатнього для ефективного виконання мистецько-педагогічної діяльності. Підкреслюється, що компонентна структура даного феномену полягає у взаємозв'язку та взаємодії орієнтаційно-мотиваційного,